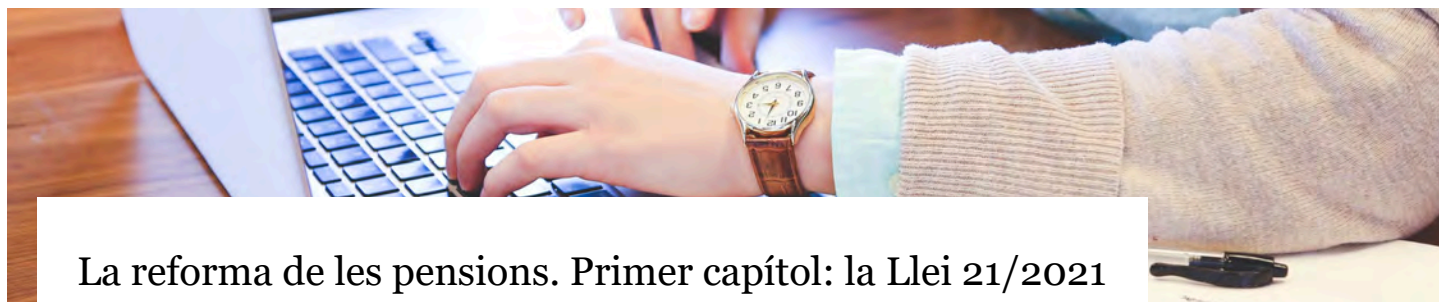

EAPC - Novetats en matèria de Seguretat Social

La reforma de les pensions. Primer capítol: la Llei 21/2021

20-01-2022

Com ja vam tenir ocasió de comentar en aquest mateix espai, el [Pacte de Toledo](#) va fer l'any 2020 una sèrie de propostes per garantir la sostenibilitat financera i social del nostre sistema públic de pensions en el futur. Aquestes propostes serveixen al legislador d'orientació i guió per a les reformes legislatives que necessàriament s'hauran de plantejar al llarg d'aquests anys per evitar que les tensions financeres del sistema en comprometin l'eficàcia i la viabilitat futura.

La primera d'aquestes reformes ja està en vigor des del dia 1 de gener de 2022, i és la introduïda per la [Llei 21/2021, de 28 de desembre](#), de garantia del poder adquisitiu de les pensions i d'altres mesures de reforç de la sostenibilitat financera i social del sistema públic de pensions. Aquesta Llei és, amb tota probabilitat, la primera del conjunt de reformes que tenen com a finalitat garantir pensions dignes per a tothom en el futur, per superar les dificultats econòmiques i financeres que plantejarà el notable increment de perceptors de la pensió de jubilació que es produirà els anys vinents.

La Llei 21/2021 introdueix una sèrie de mesures, entre les quals destaquen les següents:

- En primer lloc, es modifica l'article 58 del [TRLGSS](#) per garantir el manteniment del poder adquisitiu de les pensions en el futur. A aquest efecte, les pensions contributives es revaloraran al començament de cada any en el percentatge equivalent al valor mitjà de les taxes de variació interanual expressades en tant per cent de l'índex de preus de consum (IPC) dels dotze mesos previs al desembre de l'any anterior. Si el valor mitjà al qual es refereix l'apartat anterior és negatiu, l'import de les pensions no variarà al començament de l'any. D'acord amb aquesta determinació, la [Llei 22/2021, de 28 de desembre](#), de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2022, ha incrementat les pensions un 2,5%, corresponent al valor mitjà de les taxes de variació interanual de l'IPC dels dotze mesos previs a desembre de 2021.
- D'altra banda, s'estableix una reducció del 75% de les quotes empresarials a la Seguretat Social per contingències comunes durant la situació d'incapacitat temporal dels treballadors que hagin complert 62 anys.
- En tercer lloc, les empreses -excloent-ne les administracions públiques- i els treballadors quedaran exempts de cotitzar a la Seguretat Social per contingències comunes, excepte per incapacitat temporal derivada d'aquestes contingències, respecte dels treballadors per compte d'altri i dels socis treballadors o de treball de les cooperatives, una vegada hagin aconseguit l'edat d'accés a la pensió de jubilació que en

cada cas resulti aplicable segons el que s'estableix en l'article 205.1.a del TRLGSS. L'exempció en la cotització establerta en aquest article comprèn també les aportacions per desocupació, Fons de Garantia Salarial i formació professional. Igual exempció s'aplica en el règim especial de treballadors autònoms.

- Es regula la jubilació anticipada per raó de l'activitat, i s'ha de determinar reglamentàriament el procediment per establir coeficients reductors de l'edat de jubilació, que han d'atenir-se a factors com ara la realització prèvia d'estudis sobre sinistralitat en el sector, penúria, perillositat i toxicitat de les condicions del treball, la seva incidència en els processos d'incapacitat laboral dels treballadors i els requeriments físics o psíquics exigits per continuar desenvolupant l'activitat a partir d'una determinada edat. Aquests factors s'han de revisar cada 10 anys, i en cap cas la seva aplicació pot comportar que l'interessat pugui accedir a la pensió de jubilació amb una edat inferior a cinquanta-dos anys.
- Quant a les persones amb discapacitat, s'estableix també la possibilitat d'anticipació de l'edat de jubilació, sense que en cap cas pugui ser inferior a cinquanta-dos anys. Referent a això, es consideren dues possibilitats: persones amb graus de discapacitat iguals o superiors al 65%; i persones amb graus de discapacitat iguals o superiors al 45%, sempre que, en aquest últim supòsit, es tracti de discapacitats reglamentàriament determinades respecte de les quals existeixin evidències contrastades que determinen de forma generalitzada una reducció significativa de l'esperança de vida. Actualment, aquestes dues possibilitats de jubilació anticipada estan recollides en el Reial decret 1539/2003, de 5 de desembre, i el Reial decret 1851/2009, de 4 de desembre, respectivament.
- D'altra banda, es modifiquen els supòsits de jubilació anticipada per causa no imputable al treballador (art. 207 del TRLGSS) i de jubilació anticipada per voluntat de l'interessat, i es modifiquen els coeficients de reducció de l'import de la pensió en tots dos casos.
- Especialment rellevant és la reforma dels incentius per a la denominada "jubilació tardana", això és, els supòsits en els quals s'accedeix a la pensió de jubilació a una edat superior a la que resulti d'aplicar en cada cas el que s'estableix en l'article 205.1.a del TRLGSS, però sempre que en complir aquesta edat s'hagi reunit el període mínim de manca exigida. En aquests casos, s'ha de reconèixer a l'interessat un percentatge addicional del 4% per cada any complet cotitzat entre la data en què va complir aquesta edat i la del fet causant de la pensió, o bé una quantitat a tant alçat que variarà segons els anys de cotització acreditats en la data en la qual va complir l'edat de jubilació. També és possible combinar totes dues solucions.
- Es mantenen els incentius al denominat "envelliment actiu", que comporta la possibilitat de mantenir una activitat per compte d'altri o per compte propi compatible amb la percepció del 50% de la pensió de jubilació a la qual es tingui dret en cada cas. Si es tracta de treballs per compte propi, fins i tot es pot accedir al 100% de la pensió si s'acredita tenir contractat, almenys, un treballador per compte d'altri.
- També és especialment rellevant la modificació del concepte de parella de fet a l'efecte del reconeixement de la pensió de viduïtat. Amb caràcter general, es manté el requisit de convivència estable i notòria durant els cinc anys anteriors a la defunció, però la novetat consisteix en el fet que no s'exigeix en cas que hi hagi fills en comú. En aquest últim supòsit, sí que cal acreditar -com en la resta de casos- mitjançant certificació de la inscripció en algun dels registres específics existents en les comunitats autònomes o ajuntaments del lloc de residència o mitjançant document públic en el qual consti la constitució d'aquesta parella, amb una antelació mínima de dos anys respecte de la data de la defunció del causant. Desapareixen també els requisits econòmics que fins a 31 de desembre de 2021 s'exigien a les parelles de fet, per la qual cosa en aquest aspecte passen a estar totalment equiparades a les unions matrimonials per al reconeixement de la pensió de viduïtat. Finalment, pel que fa referència a aquesta qüestió, s'ordena al Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions que, en el termini d'un any, analitzi la configuració de la parella de fet des del punt de vista de la Seguretat Social, a l'efecte de determinar-ne l'abast amb vista a garantir la igualtat de tracte en tot el territori espanyol.

- S'estableix un complement econòmic per als qui hagin accedit a la jubilació de forma anticipada entre l'1 de gener de 2002 i el 31 de desembre de 2021 en determinats supòsits de llarg període de cotització i, si s'escau, baixa quantia. L'import d'aquest complement és determinat per la diferència entre la quantia resultant d'aplicar a la pensió inicial els coeficients reductors establerts en la Llei 21/2021 i la pensió inicialment reconeguda, sempre que reuneixin els requisits següents: que s'acreditin almenys 4 anys i 6 mesos de cotització, o bé, si la quantia de la pensió és inferior a 900 euros l'1 de gener de 2022, almenys 40 anys de cotització; i que la quantia de la pensió inicial hagués estat superior si se li haguessin aplicat els coeficients reductors vigents a 1 de gener de 2022.
- D'altra banda, es modifica la disposició addicional desena del TRLET, en relació amb les clàusules dels convenis col·lectius referides al compliment de l'edat ordinària de jubilació, de manera que ara s'exigeix, a més que el treballador afectat reuneixi tots els requisits per tenir dret al 100% de la seva pensió ordinària de jubilació, i que la mesura es vinculi al relleu generacional a través de la contractació indefinida a temps complet d'un nou treballador, que el treballador afectat tingui una edat igual o superior als 68 anys. En el cas de les dones treballadores, aquest límit d'edat es pot rebaixar fins a l'edat ordinària de jubilació quan la taxa d'ocupació de les dones treballadores per compte d'altri afiliades a la Seguretat Social en alguna de les activitats econòmiques corresponents a l'àmbit funcional del conveni sigui inferior al 20% dels empleats en aquestes. En aquests casos, la nova contractació haurà de ser també d'una dona. En els convenis col·lectius subscrits abans de l'1 de gener de 2022, les clàusules de jubilació forçosa que continguin s'han de mantenir durant un màxim de tres anys després de la finalització de la vigència inicial.
- Finalment, es crea un mecanisme d'equitat intergeneracional per enfortir la sostenibilitat del sistema de Seguretat Social en el llarg termini. A aquest efecte, a partir del 2023, i durant un període de 10 anys, es fixa una cotització addicional finalista que nodrirà el Fons de Reserva de la Seguretat Social. Aquesta cotització addicional és de 0,6 punts percentuals, seguint l'estructura actual de distribució entre empresa i treballador. A partir de l'any 2032, amb una periodicitat triennial, es verificarà si, d'acord amb les últimes determinacions de l'Ageing Report de la Comissió Europea o document anàleg, el nivell de despesa el 2050 supera la previsió per a aquest any del citat informe del 2024, un cop descomptat l'efecte que hauria tingut el derogat factor de sostenibilitat. En funció dels resultats d'aquestes verificacions, es podran adoptar diferents mesures correctores.

Jorge Pérez Pérez

Doctor en dret. Delegat de la DE de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. Professor UAB.
Director del Postgrau en Ocupació